

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 150 Ft

XV. évfolyam 9. szám * Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat * **2008. szeptember**

A tartalomból:

Szent István-napi ünnepség - 20. oldal

Csejti találkozó - 9. oldal

Finnországba vittük el
Békés megye hírét - 15. oldal

Emberközelen az olvasó:
Holubné Hunya Anikó - 5. oldal

Nyári tábor Dédestapolcsányon - 12. oldal

PITTI KATALIN ENDRŐDÖN

ÁLDÁS címmel orgonahangversenyt rendezett az Endrői Községi Házat működtető Templárius alapítvány 2008. augusztus 6-án az Endrői Szt. Imre Katolikus Templomban.

Fellépett a világhírű operaénekes Pitti Katalin Liszt Ferenc-díjas érdemes művész és Teleki Miklós Artisjus-díjas orgonaművész.

Több mint 200-an vettünk részt a lélekemelő koncerten. A programot Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Idegenforgalmi Alap pályázata támogatta. Közel két órás programján a művésznő számos, közismert és kevésbé ismert dalmokkal kápráztatott el bennünket. Isten adta tehetsége nem csak éneklésében mutatkozott meg, hanem egyszerűségében is, közvetlen hangnemében és beszédében is, ahogyan hozzánk szólott. Égő gyertyával jött ki a templomba, ahol a jelen lévő gyerekekkel énekelt. A legfelelőbb érzés számunkra az volt, amikor mindenkit „megáldott” énekével, tekintetével és kegyességével. Csodálatos volt. Az orgonamű-

vész is méltán kaphatta az elismerést, hiszen ő is emelkedett hangulatot teremtett játékával.

Most pedig az OSSERVATORIO LETTERARIO című lapból szeretnék idézni:

(Frigyesy Ágnes: A boldogságot csak az bírja el, aki elosztja - Beszélgetés Pitti Katalin Liszt Ferenc-díjas operaénekeskel, előadóművésszel. Ferrara, 2007. augusztus 23. csütörtök)

„- Érdekes, megtalálta hitét, a fájdalmak és nehézségek közepette...

Krisztus urunk is a megpróbáltatásain, fájdalmain, keservein keresztül tanulta meg az engedelmisséget, amit nekünk is meg kell tanulnunk. De ehhez oda kell figyelni Rá. Az életem hátralévő szakaszában csak Vele szeretnék élni! Ha egy nő egyedül él, nincs más társa, csak az Isten és Jézus Krisztus.

Kiművelve, megszenvedve érte, vissza kell adni az Istennek, *(folytatás 13. oldalon)*

Hírek innen-onnan és házunk tájáról

Ottawai kórus Gyomaendrődön

Felemelő hangversenynek lehettünk fültanúi a gyomai református templomban augusztus 15-én este.

Az Ottawai Magyar Kórus és a Gyomaendrődi Zenebarátok Kamarakórusa közösen énekelt, fellépett a Városi Alapfokú Művészetoktatási Intézmény több növendéke is.

Az Ottawai Magyar Kórus 1992-ban alakult, kezdetektől vezetője Finta Beatrix, aki a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola karvezetés szakán végzett, és férjével együtt 1982-ben emigrált. A 26 tagú vegyeskar műsorát főleg egyházi művek és népdal-feldolgozások alkotják. Először a millennium évében, 2000-ben jártak Magyarországon, az együttes most harmadik alkalommal látogat haza, ezennel a Felvidékre is elmennek, többek között a kassai dómban is énekelnek.

A mostani, harmadik magyarországi útjuk első állomása Gyomaendrőd volt.

FELHÍVÁS

az UGARI ISKOLA egykori tanulóihoz, tanítóihoz

Az UGARI ISKOLA Kondorosi úti bejáratához EMLÉKOSZLOPOT szeretnénk állítani.

Az EMLÉKTÁBLA felirata:

UGARI ISKOLA
/800 m-re Nyugatra/
1928-1970

Állíttatták az itt tanulók és tanítók
2008

Érdeklődni lehet:

1. ALT JÁNOSNÉ SALAMON TERÉZIA

Gyomaendrőd, Toronyi u. 21.

Tel.: 66/284-538

2. BULA KÁROLYNÉ GELLAI IRÉN

Gyomaendrőd, Hősök tere 2.

FELHÍVÁS 50 éves iskolai találkozóra

Az endrődi általános iskolában 1958-ban végzettek ez év szeptemberi találkozóját szervezzük, melyhez kérjük szíveskedjetelek

Latorcai János és Gellai Margit

5500 Gyomaendrőd, Pf. 77.

címre küldött levélben jelentkezni, hogy a részletes tájékoztatást mi is megküldhessük.

A találkozás reményében leveleteket várjuk:

Latorcai János, Gellai Margit

MEGHÍVÓ

Az OMart Könyvesbolt és Kulturális Műhely szeretettel meghívja Önt és kedves barátait

2008. szeptember 26-án 18 órától egy rendhagyó reneszánsz estre

a gyomaendrődi REFORMÁTUS TEMPLOMBA.

Fellép a CARMINA DANUBIANA EGYÜTTES

Közreműködik a GYOMAENDRŐDI ZENEBARÁTOK KAMARAKÓRUSA és a

TÜZMENEDÉK EGYÜTTES

Belépő: 500 Ft.

Jegyek elővételben megvásárolhatók az OMart Könyvesboltban (Gyomaendrőd Fő út 216.)

Felhívás!

Tisztelt városlakók! A Gyomai Tájház közösségi szintérré válásához szükséges, hogy a lakosság magáénak érezze a múzeum ügyét. Korábban ezek a közösségi szinterek (iskolák, ipartestületi házak, szociális házak, stb.) a lakosság hozzájárulásával, ezáltal felelősségvállalásával létesültek. Ezért a tájház tetőszerkezetének felújításához kérem szíves hozzájárulásukat. Egy gerenda képletos megvásárlásával - mely 5000 Ft-os befizetést jelent - felkerül a támogató neve az általa megvásárolt gerendába, így hirdetve az adakozót az utókornak, valamint a tájház falára kerülő táblára is.

Felajánlásokkal kapcsolatban információ kérhető:

Szonda István

Tel: 06/70/6353345 vagy e-mail: tajhaz@gyomaendrod.hu

HIRDESSZEN ÖN IS LAPUNKBAN!

Egész évben várjuk kedves vendégeinket klimatizált, termálvizes szobáinkban.

Vállaljuk baráti, üzleti, családi rendezvények lebonyolítását klimatizált éttermünkben 70 főig.

**Az étterem nyitva
11-21 óráig.**

Baráti, családi üzleti rendezvény lebonyolítását vállaljuk a teljesen klimatizált Híd-fő étteremben 160 főig.

FÉSZEK Panzió és Étterem

5500 Gyomaendrőd, Szabadság tér 6.
Telefon/Fax: 06-66/386-718 - Mobil: 06-20/5599-240
E-mail: feszekpanzio@mail.globonet.hu
www.feszekpanzio.hu

Önnak joga van tudni...

miről döntött a Képviselő-testület augusztus hónapban

Véget ért a nyári szünet a Képviselő-testület számára is, s 2008 augusztus 28-án megtartotta első őszi munkanapját.

- Az ülés a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Intézményi Társulás együttes munkájával kezdődött, ahol elfogadták a Rózsahegyi Kálmán Kistérségi Általános Iskola, valamint a Térségi Humánsegítő Szolgálat 2007/2008-as tanévről szóló beszámolóját.

- Jövőhagyta 2008-2012 időszakra szóló, az Önkormányzati Közoktatási Intézményrendszer működésének minőségirányítási programját.

- Foglalkozott az Önkéntes Köztisztviselői Tűzoltóság költségvetési tervezetével, amelyből megtudhattuk, hogy 2008. december 1-ig három forrásból várható bevétel, ami biztosítaná az Önkéntes (Köztisztviselői) Tűzoltóság megalakításához szükséges feltételeket.

- *Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság: 5. 500. 000. Ft.*

- *Magyar Tűzoltó Szövetség (pályázat útján) 2. 417. 888. Ft.*

- *Nemzeti Civil Alapprogram (pályázat útján) 2. 225. 000 Ft*

Részletes ismertetést kapott a testület a várható kiadásokkal kapcsolatban is, amely tartalmazta a meglévő felszerelések kiegészítését, a hiányzóok pótlását, valamint a tűzoltók képzésének lehetőségeit is.

A Képviselő-testület egyhangúlag elfogadta a tűzoltó parancsnok beszámolóját.

Az első lakás megszerzéséhez nyújtandó önkormányzati támogatásról szóló 2/2004. (II. 10.) Kt rendelet módosítása

Az első lakás megszerzéséhez nyújtandó támogatásokat a jelenleg hatályos 2/2004. (II. 10.) Kt rendelet szabályozza. Ennek értelmében ez a támogatási forma csak házastársi kötelekben élőknek adható. Mivel az országgyűlés módosította és elfogadta az élettársi kapcsolatról szóló törvényt, amely 2009. január 1-én életbe lép, az önkormányzat ehhez igazítja helyi rendeletét. A támogatási rendszer módosításának az a célja, hogy minél több fiatal telepedjen le a városban.

Települési szilárd hulladékkal kapcsolatos közszolgáltatásról szóló rendelet módosítása

A szolgáltatással kapcsolatos rendelet nem rögzítette megfelelően az igénybevétel gyakoriságát, ezért a Képviselő-testület újra tárgyalta azt. Ennek megfelelően, a nyári időszakban (május 1-től október 31-ig) havonta 2 alkalom a kötelező, míg a téli időszakban november 1-től április 30-ig között havonta 1 alkalommal köteles igénybe venni az ingatlan tulajdonosa a szolgáltatást.

A közszolgáltatási díj negyedévenként esedékes, melyet utólag kell megfizetni.

A rendelet 2008. szeptember 1. napján lép hatályba.

Az ár és belvíz sújtotta lakóépületek újraépítéséhez és felújításához nyújtandó önkormányzati támogatásról szóló rendelet módosítása és egységes szerkezetbe foglalása

A rendkívüli időjárás okozta károk következtében sérült ingatlanok helyreállításához nyújtandó támogatások feltételeit szintén egy rendelet, szabályozza. Azonban az elemi kár kategóriából kimaradt a tűzkár. A Humánpolitikai Bizottság 2008. augusztus 18-án tartott ülésén javaslattal élt a Képviselő-testület felé, hogy alkosson rendeletet a tűzkárok enyhítésére is.

Így 2009-től az éves költségvetésben 2.000.000 Ft kerül majd megtervezésre. A Képviselő-testület megszavazta a kiegészítést.

Várfi András polgármester 2007. évi szabadságának felhasználása

A polgármester szabadságát törvény szabályozza, mely szerint évi 25 munkanap alapszabadságra és 14 munkanap pótszabadságra jogosult. A szabadságot az esedékesség évében kell kiadni, de fontos gazdasági érdekek, vagy a működést közvetlenül érintő ok esetén a szabadság átvihető a következő gazdasági év március 31-ig. Ha erre nem kerülhet sor, akkor annak anyagi megváltása és elszámolása szükséges. A Képviselő-testület a törvényt figyelembe véve megszavazta annak kifizetését. Várfi András polgármester úr azonban lemondott a bruttó 656. 650 Ft felvételéről a „Kincs az életed” Közhasznú Alapítvány javára, amely a fogyatékkal élők támogatását szolgálja.

Tulipános Óvodai Kht. kérelme

A Tulipános Óvoda (Gyomaendrőd Polyákhalmi út 1) vezetője az óvoda épületében az eddigi feladatellátás mellett családi napközit kíván működtetni.

Az endrői városrészen 2007 januártól 10 férőhelyes bölcsőde, illetve 7 férőhelyes családi napközi kapott működési engedélyt a 0-3 éves gyermekek számára. A gyermeklétszám figyelembe vételével, illetve a területi elhelyezkedésre is gondolván, a Képviselő-testület támogatta az óvodavezető elképzeléseit.

Tájékoztató a tüdőszűrő vizsgálat megszűnéséről

Településünkön évente két alkalommal került sor (külön az endrői, külön a gyomai részen) a lakosság tüdőszűrő vizsgálatára, melyet a Békés Megyei Képviselő-testület Pándy Kálmán Kórházának mozgó ernyőfénykép (MEF) szolgálata bonyolított le. A MEF vezetője 2008. augusztus 4-én telefonon arról tájékoztatta az Önkormányzatot, hogy Békés Megyében megszüntették a mozgó tüdőszűrést. Az írásbeli tájékoztatást a kórház orvos igazgatója fogja majd megküldeni.

A Képviselő-testület nem fogadta el ezt a határozatot, s a Humánpolitikai Bizottság állásfoglalásával egyetértve felkérte Dr. Torma Éva városi főorvos asszonyt, hogy készítsen tájékoztatást arra vonatkozóan, hogy milyen feltételekkel lehetne helyben megoldani a tüdőszűrést.

Projektmenedzseri Iroda 2008. I. félévi beszámolója

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a 2008. év első felében 20 db. pályázatot nyújtott be. A mai napig 12 pályázat elbírálása megtörtént, s ebből 10 részesült támogatásban, összesen 192.127.680 Ft értékben. Ezen kívül nyert az önkormányzat élelmiszer csomagokat 20 fő, 14 év alatti gyermek étkezéséhez. A teljesség igénye nélkül: pályázati pénzből, némi önerővel kerül majd felújításra az endrői kirendeltség épülete, Lévai-Kálmán út javítása, informatikai infrastruktúra fejlesztése a város által fenntartott iskolákban, illegális hulladéklerakók felszámolása a Fűzfás-zugban, belterületi csapadékvíz elvezetése V. útem.

A város intézményei is nyújtottak be pályázatokat:

1. Táblázat

Ssz.	Intézmény neve	Pályázat száma	Nyertes pályázat	Támogatás össz. Ft.
1	Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	2	2	542.000
2	Térségi Humánsegítő Központ	1	1	42.000
3	Kiss Bálint Általános Iskola	23	10	6.373.900
4	Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya intézményi társulás	1	Folyamatban	0
5	Rózsahegyi Kálmán Kistérségi Ált. Iskola	10	9	8.431.213
össz		37	22	15.389.113

Tájékoztató a hulladékkezelési közszolgáltatás végrehajtásáról

Városunk 2008. január 1-től hulladékkezelési közszolgáltatást végez, s április óta vonalkódos nyilvántartási rendszert működtet. A szolgáltatást igénybe vevők listáján 4470 név szerepel. Ez a szám nem jelenti azt, hogy ennyi edényt is ürít ki a szolgáltató, hisz egy személy több kukára is köthet szerződést.

A nyilvántartást elemezve megállapítható volt, hogy 627 olyan ingatlan van, mely nem rendelkezik vonalkóddal, vagyis nem veszi igénybe a keletkezett hulladék elszállítását. Ezen ingatlanok tulajdonosait felkeresik abból a szándékból, hogy a helyszínen tisztázható legyen az ok. Akikről a helyszíni szemle során kiderül, hogy jogsértő módon történt a mulasztás, azt a szabálysértési hatóság 30 ezer Ft-ig terjedő bírsággal sújthatja.

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld.

Új kenyér íze, lepergő könnyű sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmlunk,
s ivadékainkba szebb Jövő!

Timár Máté

FADGYAS ISTVÁN 1917-2003

plébános

Endrődön született, 1917. január 11-én.

A teológiát Budapesten a Központi Papnevelő Intézetben kezdte, majd 1940. augusztus 30, a II. bécsi döntés után Nagyváradon folytatta. 1942. április 4-én itt szentelték pappá.

1942-43-ig Gádoroson, 1943-47-ig Újkígyóson és a KALOT vezetője. 1947-48-ig Komádiban plébános, 1948-ban az iskolakápolnát nem volt hajlandó átadni a hatóságoknak, letartóztatták. 3 évre ítélték, amit a NOT Jankótanácsa 2 évre mérsékelte. Büntetését a budapesti

Gyűjtőfogházban és a Váci fegyházban töltötte. Szabadulása napján a kistarcsai internálótáborba hurcolták, 1951. december 21-én szabadult.

20 évet volt szolgálaton kívül, 15 évet töltött a komlói Betonútépítő Vállalatnál, budapesti gépgyárban mint fizikai munkás, mérős és béreiszámloló. 5 évig kántor volt Szobon és Boldogon.

1971-ben segédlelkész volt Békésen, és még ebben az évben plébános Bárándon, majd 1971-1992-ig Bucsán. A lelkipásztori kudarcok hatására több ízben foglalkozott a más helyre való távozás gondolatával. A rendszerváltás kezdetén még félelem és közöny van az emberek lelkében. A plébános az egyházközségi közgyűléstől a katolikus hívek aktivitását várta, de ez nem következett be. Ez is azt bizonyítja, hogy nem a lelkipásztori kudarc, hanem a vallástól való elfordulás miatt lett egyre kevesebb hívő. 1992. április 5-én a falu vezetése és az egyház- község aranymiséje alkalmából köszöntötte a plébánost. A főpásztor levélben fejezte ki jókívánságait.

Betegsége miatt 1992. augusztus 28-án nyugdíjba ment, és eltávozott Bucsáról. 1992-93-ban kiségitő lelkész Debrecen Szent Anna plébánián, majd 1994-2000-ig az újhatvani plébánián. Utolsó nyugdíjas éveit a Székesfehérvári Papi Otthonban töltötte. 2003. augusztus 26-án, életének 87., áldozópapságának 61. évében Székesfehérvárott hunyt el.

Emléktábla-szentelés

Ünnepre gyűltek össze a bucsai hívek templomukban augusztus 23-án, szombaton, hogy az ünnepi szentmisén az öt éve elhunyt plébánosukra, Fadgyas István atyára emlékezzenek.

Az ünnepi szentmisét Nagy József békési esperes úr mutatta be a paptársakkal. Az ünnepi szentbeszédet Dr. Dénes Zoltán újjirazi plébános mondta. Beszédjében rámutatott arra, hogy ez az emléktábla, melyet most fognak megáldani, már a második, melyen Fadgyas atya neve szerepel. Az első emléktábla szülőhelyén, Endrődön található a templom falán, az elhunyt endrődi papok nevével. Dénes atya rávilágított a XX. század két sötét rendszerére, a náciizmusra és kommunizmusra. Idézte a most elhunyt híres Nobel-díjas orosz író, Szojzenyicin szavait: „A kommunistánál kártékonyabb és veszélyesebb embertípust még nem produkált a történelem. Cinizmusuk, szemtelenségük, hataloméhségük, gátlástalanságuk, rombolási hajlamuk, kultúra- és szellemellenességük elképzelhetetlen minden más, normális, azaz nem kommunista ember számára. A kommunista nem ismeri a szégyent, az emberi méltóságot, és fogalma sincs arról, amit a keresztény etika így nevez: lelkiismeret. A kommunista eltorzult lélek! Egészséges szellemű európai ember nem lehet kommunista! Nincs olyan vastag bőrt igénylő hazugság, amit egy kommunista szemrebbenés nélkül ki ne mondana, ha azt a mozgalom érdeke vagy az elvtársak szerelmes boldogulása így kívánja.” Fadgyas atya megszenvedte ezt a rendszert.

A szentbeszéd után következett az emléktábla megszentelése és leleplezése.

A szentmisén Dr. Mile Sándor polgármester is megemlékezett régi barátjáról, valamint helyi származású költők, és volt segítője, Majoros Erzsébet is.

A következő papok voltak jelen:

Veréb László szeminárium spirituális Szegedről, Szujó Antal kevermesi plébános, Kovács Tibor pápai káplán, ruzsai plébános, Sófalvi Márton nyugdíjas, Kalaman János szeghalmi plébános, Nagy József esperes, békési plébános, Dr. Dénes Zoltán újjirazi plébános, Menyhárt András nyugdíjas, Hüse József csorvási plébánia kormányzó és Iványi László tb. kánonok, endrődi plébános.

A megáldott emléktábla felirata a következő:

Jézus Szívének szeretetét, Szent László király lovagi hősiességét a nagyváradi egyházmegye nemes lelkületét hordozta papi élete során, vállalva a XX. század hitvallóinak csendes vértanúságát.

„Hűséges és igaz szolgám, menj be Urad örömébe!”

FADGYAS ISTVÁN PLÉBÁNOS

1971-1992

Endrőd 1917. január 11 –

Székesfehérvár 2003. augusztus 26.

Ezt az emléktáblát állíttatták – imádságos szeretettel – hívei, bucsai plébánosként töltött évek emlékére. Bucsá, 2008. augusztus 23-án

EMBERKÖZELBEN AZ OLVASÓ

Zene, zene, zene...

- beszélgetés Holubné Hunya Anikóval, a Városi Alapfokú Művészetoktatási Iskola igazgatójával

**Tisztelt Igazgató Asszony!
Kedves Anikó!**

Ha Gyomaendrődön valaki a neved hallja, egyből a zene jut eszébe. Magánemberként mit jelent számodra a zene? Hogy szeretted meg?

Egész életemet, így a gyerekkoromat is a zene határozta meg. Édesanyám a zeneiskola megalakulása (1957) óta az iskola igazgatója volt.

Most a zeneiskola igazgatója vagy. Hogy jutottál el idáig?

Már nagycsoportos óvodásként jártam előképzőbe, majd zongorát és hegedűt tanultam. Érettségi után Debrecenben a Tanítóképző Főiskolán ének és népművelődési szakkollégiumot végeztem. A debreceni éveim alatt Budapesten megszereztem Párkai Tanár Úrnál karvezetésből a „c” kategó-

lányomra, édesapámra és férjemre. Kedvenc évszakom a nyár, nagyon sokat úszom, szeretek utazni. Ezen kívül szívesen járok el színházba, hangversenyre. A klasszikus zene mellett kedvelem a könnyű zenét is.

Hogy telt a nyarad?

Ez a nyarunk nagyon jó volt, hosszú „túrákat” tettem úsz-

va Szarvason a Holt-Körösön. Nagyon fontosak számomra a családon kívül a barátaim. Sok szép estét töltöttünk el együtt.

Mire olvasóink kézbe veszik lapunkat, elkezdődik az új tanév. Mit vársz ettől az új tanévtől?

Ez a tanév nagy kihívás számomra, szeptember elsejével összevonják a két művészeti iskolát, s engem bíztak meg a vezetésével. Remélem ezt az akadályt is sikeresen leküzdöm, s további szép eredményekkel zárom az elkövetkezendő éveket is.

A Gyomaendrődi Zenebarátok Kamarakórusának is oszlopos tagja vagy, sőt, ahogy látom, hajtómotorja is. Mit jelent számodra ez az énekkar?

Az énekkar 1996-ban alakult, a kezdetektől tagja vagyok. Jól érzem magamat ebben a közösségben, az életemet jelenti az éneklés. Több énekkarban énekeltem már, Debrecenben a Maróthy György kórusban, sőt pár hónap a Kodály Kórusban is, majd Békéscsabán a Bartók Kórusban. Bízom abban, hogy még sokáig tudom folytatni pályafutásomat az iskolában, valamint a kórusban.

Kedves Igazgató Asszony, Kedves Anikó! Kívánok neked is, munkatársaidnak is és növendékeidnek is sikeres tanévet!

Iványi László

Balra: érettségi találkozó 2005-ben
Lenti kép: Gyomaendrődi Zenebarátok Kórusa

riát. A nyolcvanas évek elején énekből és népművelői szakból diplomáztam Szegeden.

A Zeneiskolánál 1985-től dolgozom, 1996-ban egy évig voltam megbízott igazgató Pappné Németh Hedvig helyett, majd 2000-től vezetem az iskolát. Először mint megbízott majd mint kinevezett igazgató.

Magánemberként – amikor nem zenével foglalkozol – mivel töltöd szívesen időt?

A kevés szabadidőmet próbálom beosztani, hogy mindenre jusson időm, elsődlegesen családomra fordítom, két nagy-

Katolikus oldal

SZEPTEMBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor és 18 órakor. Hétköznapokon reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

Szeptember 14-én és 28-án vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor.

Kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 6-kor.
A szombat esti előesti mise vasárnapi mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap 18 órakor, hétfőn reggel 8 óra.
Szombaton 18 órakor vasárnapi előesti mise.

A katolikus oldalakat szerkeszti: Iványi László tb. kanonok, plébános

LEVÉL KANADÁBÓL

2008. július 25.
Hamilton, Ont. Kanada.

Kedves Plébános, Kedves László!

Nagy meglepetés ez a levél számodra Kanadából. De számomra is, mert én igen ritkán írok levelet.

Elsőnek gratulálok (nagyon megköszönve) kitüntetésedhez. A „Városunk” lapból értesültem, amelynek talán én vagyok a legjobb olvasója. Mikor megérkezik, mindent leteszek, és olvasom elejétől végig.

„Városunk” júliusi számában olvasom, levelem második okát, hogy Endrőd kiváló polgára a gyomai plébános, Timár Mihály szalézi atya felszentelésének 50. évfordulóját ünnepelte. Gratulálok és

imádkozom Érte. Isten éltesse. Kérem szent rendalapítóját, hogy sok kegyelmet esdjen ki számára és áldásos munkájára. (Zárójelben megjegyzem, hogy közel kerültem a szaléziékhöz. Annak idején Torinóban jártam és láttam az anyaházat. Ugyanis Torino melletti Chieri-ben fejeztem be jezsuita tanulmányaimat. Ott volt az északi jezsuita provinciák legnagyobb teológiai főiskolája.)

Hamilton, Canada. P. Ugrin aranymiseje, 2008. június 29.
Középen P. Ugrin Béla SJ, balról mellette Miklósházy Attila, a külföldi magyarok volt püspöke

SZEPTEMBERI ÜNNEPEK

3. szerda:	Nagy Szent Gergely pápa és egyháztanító
5. péntek:	Kalkuttai Boldog Teréz
7. vasárnap:	Évközi 23. vasárnap
8. hétfő:	Kisboldogasszony
9. kedd:	Claver Szent Péter áldozópap
12. péntek:	Szűz Mária szent neve
13. szombat:	Aranyszájú Szent János püspök, egyháztanító
14. vasárnap:	A Szent Kereszt felmagasztalása
15. hétfő:	A fájdalmas Szűzanya
16. kedd:	Szent Kornél pápa és Szent Ciprián püspök
17. szerda:	Bellarmin Szent Róbert püspök, egyháztanító
19. péntek:	Szent Januáriusz püspök, vértanú
20. szombat:	Kim Taegon Szent András, Csong Haszang Szent Pál és társaik vértanúk
21. vasárnap:	Évközi 25. vasárnap
23. kedd:	Pietrelcina Szent Pio szerzetes, áldozópap
24. szerda:	Szent Gellért püspök, vértanú
26. péntek:	Szent Kozma és Damján vértanúk
27. szombat:	Páli Szent Vince áldozópap
28. vasárnap:	Évközi 26. vasárnap
29. hétfő:	Szent Mihály, Gábor és Rafael főangyalok
30. kedd:	Szent Jeromos áldozópap, egyháztanító

Harmadik ok pedig az volna, hogy én június 29-én 2008. (Szt. Péter és Pál napján) ünnepeltem pappá szentelése 60. (azaz hatvanadik) évfordulóját. Az én csoportomat még Szegeden szentelték fel. (Utána már csak titokban). Sajnos, már 1949-ben menekülnünk kellett. Így kerültem Innsbruckba, Chieri-be. Majd Németország és Ausztria menekült magyar egyetemisták lelkesze lettem. 1952 szeptemberében léptem Kanada földjére.

Itt következik egy kanadai magyar egyházközség napkelte és nyugta. Kb. minden nemzetiségi plébánia életútja ez Kanadában és USA-ban.

Egy évig mint káplán segitettem az akkor épült magyar templomban, majd a következő éven már, mint plébános szerveztem a magyar egyházközséget és fizettük magyarjaimmal az adósságot. 15 évig voltam a dohányvidéki magyar plébánián. Büszke vagyok magyarjaimra, mert segítségükkel, áldozatukkal plébánia, nővér-ház, kegyhely, temető, katolikus iskola, sportpálya sőt még magyar temető és subdivision (ház-helytelepítés) is megszületett rövid 15 év alatt. Természetesen magyar jezsuita testvéreimmel együtt dolgoztam. Távozásom után (1967) ők vették át a megkezdett munkát. Rengeteg munka, nehézség, áldozat van elhantolva a Courilandi magyar temető sírjaiban. (14 magyar jezsuita is ott nyugszik).

All a közmondás „a mór a munkát megtette, a mór mehet”. Nincs magyar jezsuita, vagy világi pap. Jelenleg még magyar görög katolikus pap tart latin szertartású misét. De a magyar rk. plébánia megszűnt. Pár hónappal ezelőtt voltam régi plébániámon. Magyar jezsuitát temet-

P. Ugrin Béla SJ prédikál

tünk a magyar temetőbe a többiek mellé 14 jezsuita. 1 egyházmegyei pap és több magyar apáca nyugszik a temetőben. – Majdnem elsírtam magam.

Minden olyan gyönyörű és kiépített, mint egy park.. és... De megérte, mert sok magyar megtalálta az Istent. Bizonyítja a temető. Egy cseh atya nem akart hinni a szemének, mikor meglátta. Ezeket csak azért írtam, hogy értsétek meg az itteni és ilyen magyar missziót. Építettünk, küszködünk, de elérkezett az idő, mikor lefelé megy a nap...

Courtlandról egy éves tanulás után London (Ontario) magyar Missziója lett a feladatomban. Ismét szervezés és adósság törlesztés Megérte, mert ez a misszió példaadóan működik világiak vezetésével ma is.

Majd jött a telefon: „Menj Vancouverbe, P. Horányi (jeszuita atya) szélütést kapott”. Repülj Vancouverbe.

Mint jó? jezsuita, engedelmeskedtem. Ott már nem volt adósság. Nagyon megszerettem ottani magyar hűveimet. 23 évig dolgoztunk együtt. Talán ez a plébánia lesz életképes legtovább, meri egy erdélyi egyházmegyei pap lett a plébános. Angliában volt a magyarok misszionáriusa. Angolul jól tud. Ez nagy előny, mert ha kevesen is lesznek a magyar hívek, az angol plébánia vezetése mellett, elláthatja a magyar missziót.

1994 végén én kértem már a felmentést az egészségem miatt. 1950 óta pedig a Szt. Erzsébet Öregotthon lelkesze vagyok. Mindig kevesebbet tudok tenni. Bizony, még én is öregszenek. Ebben az évben már négyszer látogattam meg a kórházat. Félek is tőle.

Kedves László! Ilyen hosszú levelet én már 50 éve nem írtam. Megéri, mert nektek szól. Sok üdvözlöt Neked, Mihálynak az endrődieknek. Talán még akad valaki, aki emlékszik rám. Bár 90 év...

Krisztusban szeretettel,

Béla

NB! Betegeim, hűveim készítettek a képeket és az ünnepelést. Még akarták mutatni, hogy fiatal is voltam.

Válaszlevél

Kedves Béla Atya!

Valóban nagy meglepetés és megtiszteltetés volt leveled, köszönöm. Talán számodra is meglepetés, hogy újságunkban viszontlátod. Amikor végigolvastam, első gondolatomban mindjárt az volt, hogy a legközelebbi számunkban leközlöm. Leközlöm, mert tartalmát tekintve egy érdekes és értékes beszámoló is az amerikai magyarok és a katolikus magyarok életéről, lelkipásztorairól. Leközlöm, mert Téged itthon, szülőföldeden ismernek, számon tartanak, rokonaid is élnek.

Örömmel olvastam, hogy most ünnepeléd pappá szentelésed 60. évfordulóját. Mi papok nem magunkat ünnepeljük az ilyen évfordulókon, hanem elgondolkodunk azon, hogy „mily jó az Úr” és hálát adunk nagy jószágáért. Az endrődiek nevében is így köszönjük, hogy lélekben csatlakozni szeretnénk azokhoz, akik hálát adtak Istennek a 60 éves szolgálatodért. Isten éltesen, és adjon további erőt, sok-sok kegyelmet.

Szomszédomban, P. Timár Mihály szalézi atya, gyomai plébániai kormányzó biztos meg fog örülni üdvözlő soraidnak. Nem szóltam neki előre, hadd legyen örömteli meglepetés számára, amikor az újságot olvassa.

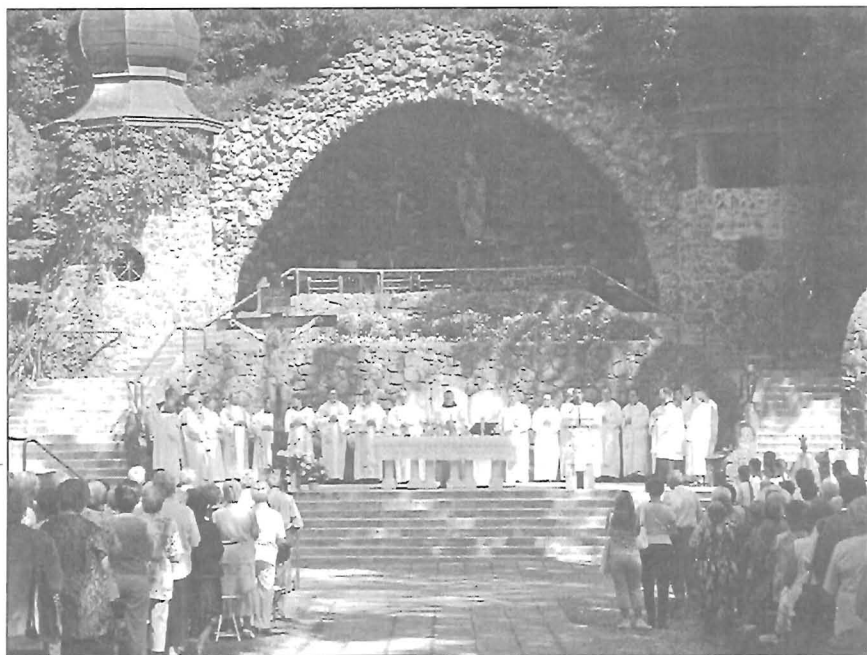
Köszönöm a kitüntetésemhez való gratulációt. Kívánom Isten áldását további életedre, örizzen meg ilyen fiatalos lelkületben még sok éven át.

Szeretettel:

László

Gyomaendrőd, 2008. augusztus 25.

SZENTKÚTI BÚCSÚ 2008

Augusztus 15-én zárandoklatot szerveztünk Mátraverebély-Szentkútra, hogy részt vegyünk mi is a Nagyboldogasszony búcsú ünnepén.

Előtte lefoglaltuk a kondorosi nagy buszt, mivel az endrődiek is szép számmal jelentkeztek, így ezzel a szép összefogással megtelt a buszunk. Külön öröm volt számunkra, hogy két fiatal is jelentkezett, akik a keresztet és a zászlót vitték, Szijjártó Szilvia és Hegedűs Bence.

6 órakor volt az indulás, hogy biztosan odaérjünk a 11 óra kezdődő ünnepi misére. Az idő jó volt, a buszon működött a klíma, így kellemes volt a hőmérséklet. Az úton rózsafüzért imádkoztunk és Mária-énekeket énekeltünk.

Mikor odaértünk, bementünk a templomba, hogy a Szűzanyát köszöntsük, és imát mondjunk szeretteinkért, közösségünkért. A templomból mikor kijöttünk, a szentgyónás elvégzéséhez sorakoztunk az erre a célra kialakított udvaron.

11 óra kezdődött a szabadtéri oltár előtt az ünnepi szentmise melynek a fő celebránsa Tokár János ferences atya volt. Az ünnepi szónok szavai szerint a Szűz-

anya szüntelenül munkálkodik bennünk, azokban is, akik ezt nem veszik észre, vagy nem akarnak tudni róla. A Szűzanya áldása mindenkihez szól. Segítségét kérjük bajban, betegségben, csapásainkban. Azért jöttünk ide, hogy lelkiileg feltöltődve a Szűzanya gyermekei legyünk.

A szentmise végén a körmenetben is részt vettünk, fiataljaink ott vitték a keresztet és a zászlót a ferences atyák mögött. Szépen felújított „Kálvária” mellett haladtunk, amely igen felemelő látvány volt.

–Gazdag lelki élményekkel tértünk haza, melyre sokáig emlékezni fogunk.

Köszönjük az endrődi és hunyai híveknek, hogy részt vettek ezen a szép ünnepben, reméljük, hogy jövőre is tudunk szervezni ilyen zárandoklatot.

Hanyecz Vencelné

Köszönetet mondunk a hunyai testvéreknek, hogy meghívtak bennünket is Szentkútra, és hogy rendszeresen hívnak búcsúba.

endrődi hívek

Szentek élete

Az oldalt szerkeszti: Sócsó Géza

SZENT PAMMACHIUS hitvalló

Augusztus 30.
*350 körül. +Róma, 409/410.

A római nemes Pammachius 350 körül született. A Furiusok főrangú nemzetségéből származott, akik régóta a szenátus tagjai voltak. Az életéről és tevékenységéről szóló lényeges közléseket egykori iskolatársának, Szent Jeromosnak köszönhetjük. Így arra is ő tett célzást, hogy konzuli és prokonzuli tisztséget is viselt. Amikor Jovinianus szerzetes 390 körül dogmatikus viszályt szított, megkezdődött a levelezés a két régi barát között. Jeromos több művét neki ajánlotta.

Paulina, Pammachius hitvese Szent Paula lánya, Szent Eusztachium nővére volt, az özvegy Szent Marcella pedig Pammachius unokahúga. Ezek az előkelő római nők buzgón követték a Szent Jeromos által hirdetett szerzetesi aszkézis jámborságeszményét. Amikor 395-ben Paulina meghalt, Pammachius leegyszerűsítette életmódját, és többé nem a szenátor pompás bíborruhájában jelent meg, hanem a közönséges ember jelentéktelen tunikájában, nagy vagyonát jótékony célokra fordította. Jeromos ezért a szegények kincstárnokának és a rászorulóknak barátjának nevezte; teljes csodálattal fűzte hozzá: „Más házasemberek ibolyát, rózsát, liliomot és bíborvirágokat szórnak hitvesük sírjára, és ezzel akarják enyhíteni szívük fájdalmát; barátom, Pammachius azonban az irgalmasság balzsamával öntözi a szent hamvakat és a tiszteltre méltó csontokat.” Aszketikus élete kiváltotta ugyan rangtársai gúnyolódását, egyben azonban az olyan kiemelkedő férfiak csodálatát is, mint Nolai Szent Paulinus és Jeromos. Barátja, Paulinus leírja, amint Pammachius, „az Egyház adakozója” nagy néptömeget vendéglát meg saját költségén a Szent Péter templomban, és utal arra, hogy mint táplált Jézus is ezeket.

Pammachius Ostiában egy nagy menedékhelyet emelt, a római Mons Cacliuson pedig egy oratórium helyén bazilikát építtetett, melyet sokáig róla neveztek el, a középkor óta azonban Szent János és Pál bazilikája néven ismert az ott őrzött ereklyék miatt. A bazilikán ez a felirat, titulus állt: „Ki építette Krisztusért ezt a nagy és tiszteltre méltó épületet? Akarod tudni? Pammachius ő, a hit előmozdítója.”

Az a tény, hogy egy művelt, hatalmas és gazdag arisztokrata nagy vagyonát a szegénygondozás szolgálatába állította, ő maga pedig - mint valami szerzetes - aszketikus életet élt, elképesztő lehetett az alkori Róma számára. A nemesség nagy része ugyanis kitartott még a régi pogány kultusz mellett, a keresztény nép körében és a papság nagy részében pedig erős aszkézisellenesség nyilvánult meg. Ez az ellenkezés Szent Blesillának, Paula özvegy lányának halálakor, 384-ben érte el tetőpontját, mert úgy hírlett, hogy az özvegy halálra gyötörte magát. Jeromos 66. levelében Pammachiusat a legnagyobb dicsérettel magasztalta új életmódjáért: „Paulina hazatérése és elhunytja után az Egyház a későn született szerzetest, Pammachiusat termette nekünk, aki patricius volt apja és hitvese nemessége révén, gazdag az alamizsnálkodásban és fennkölt az alázatosságban. A mi időnkben már birtokolja Róma azt, amit azelőtt egyáltalán nem is ismert. Régebben alig voltak művelt, befolyásos és előkelő szerzetesek. Barátom, Pammachius azonban képzetesebb, befolyásosabb és előkelőbb mindenki másnál: nagy a nagyok között, első az elsők között, a szerzetesek vezetője.” Megkísérthet bennünket, hogy ezeket a szavakat udvarias bókna tekintsük csupán, és vitassuk igazságukat: ilyenféle értelmezés azonban Jeromos személyével kapcsolatban nem jogos, hiszen ő kíméletlenül feltárta a keresztény élet legfőbb követelményeit és az erkölcsi visszasságokat.

Pammachius állást foglalt az Egyház belső küzdelmeiben is, és eközben folytonosan elkötelezte magát az ortodoxia mellett. Amikor Jovinianus szerzetes 390-ben az erős aszkézisségre támaszkodva Rómában vitatta a szüzesség magasabbrendűségét a házassággal szemben, Pammachius megkérte a Betlehemben tartózkodó Jeromost, hogy készítse el Jovinianus tévtanainak írásos cáfolatát. Jeromos azonban a

Jovinianus ellen irányuló írásában olyan lebecsülő megjegyzéseket tett a házasságról, hogy Pammachius nem engedte meg ennek az írásnak az elterjesztését. Numídiái birtokain a donatizmus eretnekségét támogató parasztokat okos intelmeivel sikerült visszavezetnie a katolikus Egyházba. Ez a sikere meghozta számára Szent Ágoston dicséretét. Amikor Origenész (184-254) igazhittűségének vitája 395-ben eljutott Rómába, Pammachius és Oceanus megkérte Jeromost, hogy fordítsa le latinra Origenésznek Peri arkhón című írását, amelyet már Rufinus (345 körül-410) is lefordított ugyan De principiis (Az alapelvekről) címmel, de a dogmatikailag megbotránkozató helyek kihagyásával. Úgy tűnik, hogy Origenésznek Szent I. Anasztáz pápa (399-401) általi elítélésében Pammachiusnak is része volt.

Pammachius feltehetően a nyugati gótok római betörésének idején (409/410) halt meg.

Személyében az Egyház olyan szent hitvallót tisztel, aki a világ minden szellemi és anyagi értékével a legnemesebb módon gazdálkodott. Műveltségét, amelyért Jeromos tanúsága szerint a legnagyobb buzgósággal fáradozott, a szent tanítás szolgálatába állította, gazdagságát pedig nagylelkűen használta fel a szegénygondozás érdekében. Nem csoda hát, ha a pápa és a nép egyaránt becsülte.

Minden okunk megvan arra, hogy csatlakozzunk Szent Jeromos véleményéhez, aki azt írja, hogy az Úrnak a gazdagokra szórt jalkiáltása egyáltalán nem vonatkozik Pammachiusra. Gazdagság és hatalom nem kárhozza: veszélye volt számára, hanem egyedülálló alkalom a szeretet főparancsának teljesítésére. A szeretet több az anyagi értékek pusztá elajándékozásánál, sokkal inkább a lélek önátadása. És éppen ezt mondja Jeromos Pammachius szentsége titkának, amikor így ír a gazdag nemes Juliánnak: „Nincs okod arra, hogy nemesi helyzeteddel és gazdagsággal terhével mentegetőzzél. Tekints a szent férfira, Pammachiusra és a mélységes hitű papra, Paulinusra, akik nemcsak gazdagságukat, hanem önmagukat is odaadták az Úrnak.”

SPORT

Igen mozgalmas volt a nyár. Előbb az Európa Bajnokság zajlott le. Alig, hogy véget ért, megkezdődött a 2008. évi nyári Olimpiai Játékok, Pekingben találkoztak a világ sportolói.

Augusztus 24-i végső eredmény:

	Érmek:	arany	ezüst	bronz
1. Kína	51	21	28	
2. USA	36	38	36	
3. Oroszország	23	21	28	
4. Anglia	19	13	15	
5. Németország	16	10	15	
6. Ausztrália	14	15	17	
7. Korea	13	10	8	
8. Japán	9	6	10	
9. Olaszország	8	10	10	
10. Franciaország	7	16	17	
.....				
21. Magyarország	3	5	2	

Szinte éjjel-nappal csodálhattuk a látottakat.

A nyáron rendezésre került Endrőd és Gyoma labdarúgósa. Egyesült a két csapat. Az ifiben és a felnőttekben is egy-egy csapatot indít a város.

Eddig 3 mérkőzést vívtak: aug. 10-én GyeFC-Kaszper: 1:0, aug. 17-én Battonya-GyeFC: 5:2, aug. 24-én Orosháza: 3:1-re győztünk.

Az ifjak eredményei: Kaszper: 6:0-ra verték, Battonyán 2:1-re veszítettünk, Orosházát 4:1-re legyőztük.

Tabella állása: GyeFC - 2 győzelem, 1 vereség, gólarány: 6:6, 6 pont

Hajrá Gyomaendrödi FC!

Márton Gábor

CSEJTI TALÁLKOZÓ

Az Endrődiek Baráti Körének csejti csoportja 2008. augusztus 23-án Baráti találkozót rendezett Csejten, az egykori iskola udvarán, a 2005-ben felavatott emlékműnél. A bensőséges, lelkes hangulatú ünnepség keretében több mint száz, volt csejti lakos, az iskola tanulói rötták le tiszteletüket, helyezték el az emlékezés virágait.

Ezt követően a nagylaposi Birkacsárdában közös ebédre vettek részt, majd szünni nem akaró, vidám hangulatú eszmecsereben idézték fel emlékeiket.

A találkozón szinte teljes létszámban megjelentek az iskola egykori tanítói. Ennek megfelelően az irántuk érzett hála és tisztelet került az ünnepség középpontjába. Volt tanítványaik a maguk által alapított „Hála és szeretet gyémánt diploma Emléklap”-pal lepték meg volt tanítóikat. A diplomát ennek megfelelően ki-ki saját tanítványaitól vehette át. Így Márton Gábor Szabóné Uhrin Margittól és Buczkó Imrétől, Giricz Vendel és Giricz Vendelné Varjúné Ambrózi Jozefától és Vargáné Timár Katalintól, Timár Sándor és Timár Sándorné Mészáros Valériától és Mészáros Klárától. Márton Mihály és Márton Mihályné részére – akik egészségügyi okokból maradtak távol – Ambrózi László személyesen juttatja el a diplomát.

Szeretettel és kegyelettel emlékeztünk meg az élők sorából már eltávozott tanárainkról is. Névre szóló diplomájukat családtagjaikhoz juttatjuk el.

A Szervező Bizottság minden volt csejti lakos nevében emléklappal fejezte ki elismerését mindazoknak, akik az emlékmű elké-

szítésében, gondozásában, valamint a baráti találkozók szervezésében aktívan közreműködtek.

A találkozó minden résztvevője egy-egy „Emléklap”-ot vehetett át, amelynek szöveges részében iskolánk volt tanulója, Dr. Varjú Imre kanonok, az emlékmű felszentelésén elhangzott imája olvasható.

Ezúton is megköszönve minden résztvevőnek, hogy elfogadván meghívásunkat,

HÁLA ÉS SZERETET GYÉMÁNT DIPLOMA TANÍTÓINKNAK - TANÍTÁNYAIKTÓL

*A messze Csejt pusztán ragyogó lámpásként,
Sorsunkban osztozva testvérként, barátként,
Együtt jóban-rosszban velünk voltatok.
Emberségből, tisztességből példát mutattatok.*

*Ti hintettétek el tudásunk magvait,
Ti áptátok lelkünk virágait,
S hogy szívünkben a hit, remény és szeretet,
Emberség, tisztesség, szorgalom, becsület,
Apró hajtásai mind-mind megeredtek,
Termővé fordultak, fává növekedtek,
Tudtuk az igazat, mi a szép, mi a jó,
Kezeitek nyoma máig tapintható.*

*És tettétek mindezt igaz, tiszta szívvel,
Fáradhatatlanul nagy-nagy szeretettel,
Mennyi lemondással, mennyi áldozattal,
Mindent felülmúló hivatástudattal.*

*Gyűrűlő hajunkat belepte már a dér,
De hálánk Titeket míg élünk elkísér.
Mindezt megköszönni, ahhoz kevés a szó,
Áldjon meg Titeket Ő, a Mindenható.
Isten adjon Nektek még sok boldog évet,
Örömet és békét, erőt, egészséget!*

Buczkó Imre

részt vettek a találkozón és velünk együtt minden volt csejti lakosnak kívánunk minden jót, erőt és jó egészséget.

Következő találkozónk 2010-ben lesz.

Isten áldásával, a Szervező Bizottság nevében: Buczkó Imre

Endrőd néprajza

Rendező: Szonda István

I. Gyomaendrődi Halászati Tanácskozás

Az Endrődi Tájház rendezésében, már 2004-től néprajzi konferenciáknak ad helyet Gyomaendrőd. A konferenciák szervezésében jelentős segítséget kapunk a Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszékének tudós tanáraitól. A már hagyományossá váló tavaszi konferenciánk mellé, idén augusztusban útjára indítottunk egy újabb tudományos tanácskozást, mely a halászat témakörét vállalta fel. A tanácskozássorozat elindításának gondolata Kunkovác Lászlótól származik, aki a nagyszerű halászati kiállítás kapcsán fogalmazta meg a halászat múltjával és jelenével foglalkozó tudományos jellegű rendezvény szükségességét Gyomaendrődön.

A hal és a halászat, mint folyam menti település életében mindig fontos szerepet játszott történelme során. A régészeti ásatások tanulsága szerint az i. e. 6. évezredben területünkön élő Körös kultúra népei már kiváló halászok voltak. Erre utalnak a nagy számban előkerülő hálónéhezékek. A honfoglalást követően meglepedő őseink életében a földművelés és állattenyésztés mellett a halászat sorolható a kiegészítő élelemszerző foglalkozások közé. Az Árpád-kori írásos emlékek a halastavak halásztatásának rendjéről és a hal mint adózási forma jelentőségéről vallanak. A Hármaskörös kanyarulatait övező sekély vízjárta részek kiváló életteret biztosítottak a több mint száz féle halfajnak. Olyan halbőség volt ezekben a sekély vizekben, hogy ha megmerítették egy kosarat az tele lett hallal - tartja a régi mondás. Már a középkorban kialakultak a halászati társulások, akik kibérelték az egyháztól, a földesúrtól vagy a községtől a szabad vizek halászásának jogát. Endrődön, a Templom-zugban található, a néhány éve újra felállított Halászcik keresztje, melyet az endrődi halászok állítottak a XIX. században. A halászat, tehát önálló foglalkozássá vált, már a XVIII-XIX. század fordulóján Endrődön is. Azt is kevesen tudják, hogy az endrődi bronzsisakot egy Dinya nevű halász emelte ki hálójával a révénél 1872-ben (ma Révzugi holtág), melyet bevitt Kovács bírónak, aki beadta az értékes leletet a Gyulai Múzeumba.

A folyamszabályozások után a halászfamiliák egy-egy holtág, illetve élővíz szakaszt béreltek a községtől, melyen üzték ősi foglalkozásukat és ellátták friss hallal nemcsak családjukat, hanem a község lakosságát is. Az 1950-es években megalakuló halászati szövetkezetek meghagyták a vizek nagy részét a halászok kezelésében, csupán a halas tavi halgazdálkodásban jelentek meg a modern haltermelési formák. A rendszerváltozás után a halászvizek jelentős hányadát a horgászegyesületek vették birtokba, és lassan kiszorították a hagyományos eszközökkel munkálkodó halászokat az élővízre.

A rövid kis történeti emlékeztető után térjünk vissza a 2008. augusztus 16-án megrendezett halászati tanácskozásra, mely a halfőző verseny színheiyén a mezőgazdasági iskola tornatermében volt. A konferencia helyszínén láthattuk Kunkovác László fotóművész Hagyományos halászat hazai vizeken című kiállítását. A

tanácskozás résztvevőit Várfi András polgármester köszöntötte. A tanácskozást Dr. Csoma Antal, a Körös Halászati Szövetkezet elnöke nyitotta meg. A tanácskozáson a következő előadások hangzottak el:

- Dr. Orosz Sándor (országgyűlési képviselő, a Parlament Környezetvédelmi Bizottságának elnöke, a Haltermelők Országos Szövetsége és Termékτανácsa ügyvezető elnöke): Hal, halászat, környezetvédelem

- Makarovné Demeter Edit (Békés megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Halászati Felügyelő): Halászat-horgászat Békés megyében

- Sallai Zoltán (Hortobágyi Nemzeti Park, biológus): A Hármaskörös halfaunája

- Radóczy János (Szabolcsi Halászati Kft. ügyvezető elnöke): Halászat és horgászat a Felső-Tiszavidéken

A tanácskozást Kunkovác László lírai hangvételű tárlatvezetése zárta.

I. Gyomaendrődi Halászati Tanácskozás
2008. augusztus 16. Gyomaendrőd

Kunkovác László: Maradjatok köztünk, vízen járók!

Nepomuki Szent Jánost, akinek szép számmal találjuk szobrai folyóink partján - itt a gyomai ligeti hidon is van - őt tartják a vízen járók védőszentjének.

Hozzá fohászzkodott a halászok, vízimolnárok, hajósok hajdan népes tábora. Jöcskán megfogyatkoztak. Már csak a halász járja a vizeinket hajnalonként, szinte rejtőzködve a zajos világ elől. Minek is a hangos beszéd azzal a társal, aki ezer nyelven társalog a hozzája értővel? Félrehúzódoók a halászok, mint akik nem akarnak részt venni a nagy tolongásban. Bölcs emberek.

Szülővidékem folyóját Körösnek mondjuk, a Sinka versekben is „zs”-vel halljuk. (Élő nyelvtörténet.) Ez a táj nem képzelhető el a halász nélkül. (Vagy, ha mégis az nekem rémálom.)

Mint gyerekek minden szabadidőnkben a „Körös alatt” töltöttük. Otthon ennyit fűtök hozzá: - Aztán ne maradj későre, mert elvisz a topelec! Vele ijesztgettek. A topelec népi hitvilágunk helyi szüleménye, valami kevert lény, óriásharcsa és vízben élő, szakállas rosszember keveréke. - Beránt, ha estig ott maradsz! - így szólt szüleink értelme.

Csatangolásaink közben a halász munkáját is meglestük. Tudtuk, hol őrszi szerszáma, hová kötötte bárkáját, amiből ki nem szedték volna a halakat a világért se, ha volt rajta lakat, ha nem. Ebből él, ne bántuk! Ez volt a közmegegyezés akkoriban. A halász alakja kitéphetetlenül beagyökeredzik ebbe a világba. Vagy mégsem?

Más országokban járva voltak „fejbekölíntő” élményeim. Északi szomszédunknál, az odaáti Komáromban, ahol néprajzi olvasmányaim szerint patinás halászcsaládok éltek, a mai utódok iránt érdeklődtem. Kiderült, előbb a fogalmakat kell pontosítani, ott ugyanis a hivatásos halászt nem értik, mert a foglalkozás megszűnt, emléke elhalványodott. Hol a horgászt, hol a rapsicot értették alatta.

A térségünket belengő eszmerendszer testidegennek érezte, nem tudta „besorakoztatni”, aki nem a felülről vezényelt tanfolyamokon tanult, ellenben jól megvolt az úkapjától örökölt tudással. Soha nem tudták az irodából, hol van éppen, ellenőrizni meg végképp nem lehetett. Legjobb az ilyen mesterséget megtiltani! Még szerencse, hogy a hazai halászati szövetkezeti rendszer nem volt ilyen fafejű! Csak a valóban brigádmunkát követelő nagy húzóhálókat vették köztulajdonba. A közös munkát elvégeztével, ki-ki úgy halászott a saját szerszámaival, mint egykoron.

Szerencsések vagyunk, hogy Európa kellős közepén maradt egy térség, ahol tovább élhetett a halfogó szerszámok és eszközök sokfélesége. Nem került a „végképp eltörölni” sorsára.

Nem így, ha kelet felé utazunk. A Volgán túl, de még az Urálon innen élnek a finnugor udmurtok. Amikor fővárosukban Izsevszkben érdeklődtem, szinte megrökönyödtek a kérdésen, mert a halfogás ilyen formában rég tilos. Nem vitatkoztam, de a távoli falvakban újra faggatózni kezdtem. Már jött is egy halász. Legyintett a városi ha-

Gyoma néprajza

Rovatvezető: Cs. Szabó István

Cs. Szabó István: Könyvismertetés

Fekete Pál: Cseppek a tengerből

Békés megye mártirjai és áldozatai a II. világháború alatt és után - 1-445. old.

Püski kiadó: Budapest, 2006. (ármegjelölés nélkül)

Ötvenkilenc mártír – többek között – az endródi TÓTH MIHÁLY gazdálkodó, földműves (1898-1950) „A lovakat ugye nem ölik meg?” címmel tragédiája.

De megölték, teszem hozzá jómagam s méghozzá igen aljas és kegyetlen módon, ezt is elrettentésnek szánva a sok „sültparasztnak”, ahogy a nacsalnyik elvtársak mondták volt fülem hallatára: „mert a paraszt csak sülve jó, akkor is ki kell dobni, mert rágós” (a „tsz-szervezés” idején hangzott el). Battonya, Békés, Békéscsaba, Békésszentandrás, Békéssámson, Budapest (elszármozottak), Csanádapáca, Cserebökény, Elek, Endröd, Fábiánsebestyén, Gádos, Gerendás, Kevermes, Körösladány, Kötegyán, Mezökövácsháza, Okány, Orosháza, Szarvas, Szentes, Szentetornya, Székkutas, Szeged, Tótkomlós, agyonvert, meggyilkolt, meggyalázott, kivégzett, ártatlanul kivégzett fiairól, leányairól, asszonyairól, meglett korú férfairól szól ez a könyv,

földművesekről, papokról, tanítókról, tanítónőkről, tisztességes, becsületes emberekről.

Minden fejezet, minden „sorstalanság” előtt egy gyönyörű versidézet a bevezető, a magyar és világirodalom legszebb költeményeiből. Néhány fejezetcím: „Bújt az üöldözött”, „A jó pásztor” Balogh Mátyás ref. lp. Békés, „Élvetemetés”, „Ártatlan vagyok...”, „Adjatok egy bicskát” (ti. Hogy a félholt-ra vert áldozat himtagját levághassa az ÁVÓ-s pribék s a szájába tehesse szerencsétlen embernek, meggyalázva amúgy bizánci-balkáni s keletről hozott módra).

„Csak a szíve” nyugszik Kenderella Kálmán plébános atyának a szentetornyai temetőben (1866-1944) ennyi maradt belőle, „Többé már nem fogom a kasza nyelét”, mondja a haladokló gazdalegény, „Életet ígértek, halált hoztak”, „Az eleki plébános”, „Sa-

lakos a kaszárnya udvara” ifj. Szalai Gáspár (1925-1952) ún. piszkos kulák fattyú munkaszolgálatos katona, „kirúgott” egyetemista, akit agyonvertek, majd a kazánban elégették s a „salakot a laktanya udvarán elterítették”. „Káinok világa”. „Uram irgalmazz!” Lehet ezt elfelejteni? Nem lehet elfelejteni! Lehet ezt megbocsájtani? Én nem tudom megbocsájtani, nem vagyok rá felhatalmazva! Szörnyű, ami itt történt! Mondja az egyik áldozat leszármazottja – amivel én is egyetértek – az elkövetők megúszták büntetlenül, a „kölykeik, tanítványaik meg itt osztják az észit, most is...”

Idézet a szerzőtől: „II. Haynau János az esernyős gyilkos így biztatta a magyar (?) parlamentben pribékjeit 1957. január elején: Nincs időnk! Nem várunk a bírósági ceremóniákra. Leöljük mindenkit, aki felemeli a fejét. Leöljük, mint egy útszéli kutyát és elássuk ott, ahol megdöglött! S így is tettek!”

talmasok reguláira. Teszi, ami ésszerű: miért ne halászna? Mindent megmutatott, sokat fényképeztem. Az udmurtoknál sikerült megörökítenem a bokorháló használatát, amiről a gyomaendródi Kiss Sándor kénytelen volt leírni a könyvében, hogy magyar földön már nem használják. (Ime, a kései utódok is kutathatják még a témát Herman Ottó gyűjtései után 120 évvel!)

A rég polgárosult – ha ebben mérjük – előttünk járó nyugaton azért se keressük a halászat őseredetű formáját, mert a télen –nyáron fedél nélküli életet ők már nem vállalják. Ugy gondolták a folyók és a tavak legyenek a horgászoké, a halhúst úgyis a tengerek és a tógazdaságok adják. Újabbban onnan felől szabályoznak minket, kötődéseinket nem érzékelik.

Egyszerűsítették az ábrát utóbb Horvátországban is. Ott egyesül a Dráva a Dunával, s a vadvizekkel teliszabdalt, kiterjedt Drávazug - Gemencebb a Gemencnél - persze, természetvédelmi terület. A közepén, egy nagyobb szárazulaton találjuk az ősi magyar halászfalut, Kopácsot, ahol 40-50 éve még félszáz familia megélt a vizekből. Ennek állított emléket Lábadi Károly: A kopácsi vizivilág című könyvével. Egyebet nem tehetett, mert a halászat itt már a múlté. Ugy gondolta a hatóság, hogy a nemzeti parkból ki kell tiltani a halászatokat. Tévedtek, megcsonkították ezáltal. Még egy varsakaró sem árulkodik az ember belesimuló jelenlétéről, pedig ez a harmónia végre egy felmutatni való jó példa lehetne, miközben csak úgy záporoznak ránk a híradások a világméretű környezetkárosításokról.

Többször voltam Kopácson az őszi halászbúcsún. Mind itt vannak a halászkok. Se vége se hossza a régi történeteknek, de a tógazdaságból hozatják a halat az ünnepi asztalhoz. Nem lehet át-

lépni a törvény szigorát, szinte szenvednek ettől. (Messziről nézve ez fel sem tűnik.) Hallom a pénzelveket, hogy más áldozatokkal könnyen meg lehet termelni azt a hasznot.

Bebarangoltam a múltkoriban a tejiparáról híres Zala megyét. Sehol nem láttam csordát, a falvakban nincs nagyjóság. Már nem tudnám azt a fotómat megismételni, amikor a néni kezeivel megsimogatja tehénkéjének tomporát. Ezután nem az ilyen jelenségeken nevelkednek gyermekeink. Szeretett Közép-Európánkban a paraszti létezés határozza meg a kultúránkat. A szántó-vető mellé oda vehetjük a halászt meg a pástort is. Ha elolvassuk a Nobel-díjas író, Raymond Parasztkok című könyvét - már is értjük a lengyeleket, mert mintha a mi falvainkban járnának. Erről a világról állítottak emléket legjobb műveikkel a mi tollforgatóink is és más művészeink. (Írók, költők most miért nem jajongtok?)

Volt itt egy nagy-nagy talapzat, ami generációk láncolatát formálta működőképessé. Kikezdetlenül látszott. Most ez a fundamentum folyton csonkul – csonkítják, lefaragják.

Tehetünk –e valamit mi kisemberek? Kedves Gyomaendródi, a halfőző sokadalmakat sokfelé hirdetik. Abban adhatunk többet, hogy a finomságok csáberejét meghagyva arra tereljük a figyelmet, aki emögött van, az emberre, a vízen járóra.

Érezzék jól magukat a halászkok ezen az ünnepnapon, no meg azután is az idő végezetéig.

Kihez fohászkodjunk?

Gyomaendródi, 2008. augusztus 16.

Kunkovác László

Fiatalokról fiataloknak

NYÁRI TÁBOR DÉDESTAPOLCSÁNYON

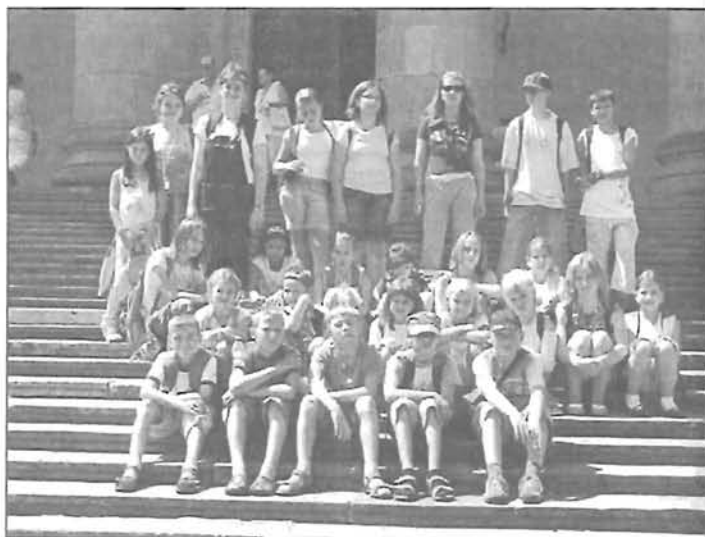
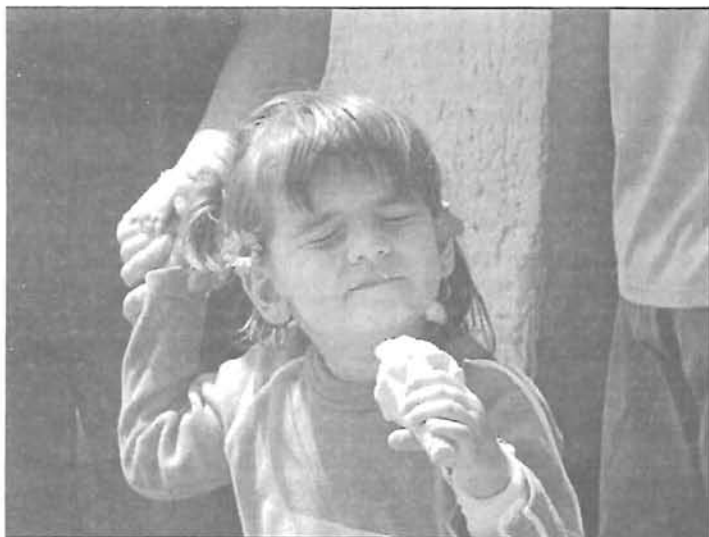
A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola szervezésével nyári tábor volt augusztus 4-9-ig Dédestapolcsányon. 24 gyerek és 6 felnőtt vett részt.

Izgatottan vártuk az indulást. Az első nap megálltunk Egerben, hogy megnézzük a Bazilikát. Itt megtekintettük az orgonát. Elmentünk a Szent István Rádióba is. Fáradtan érkezünk meg a táborhelyre, ahol nagyon szép környezet vett minket körül.

Másnap Belpátfalván megnéztük az Apátságot. Lenyűgöző volt. Ezután felmentünk a belpátfalvi hegyre. A táj

gyönyörű volt. Harmadik napon Kalmár Laci bácsi médianapot tartott. Kipróbálhattuk a kamerákat. Délután eljött a Katolikus Rádiótól egy hölgy, hogy riportot készítsen velünk. Sokan vállalkoztak rá. Ezután mindenki várta az esti grillezést, ami jól sikerült. Akadályverseny következett. Három csoportba voltunk osztva és különböző feladatok voltak. A negyedik napon elmentünk a Dédes-várhoz, innen nagyon szép volt a kilátás. Délután kézműves foglalkozáson vettünk részt. Este táborújj mellett énekeltünk. Az ötödik napon Szilvásváradon kisvasúttal elutaztunk a Szalajka-

völgybe, ami izgalmas volt. Visszafelé megtekintettük a csodálatos Fátyol-vízesést. Vásároltunk, majd a Börtönmúzeumot néztük meg, ami igen érdekes volt.

Záró este a csapatok színházi előadást mutattak be, amit díjaztak. Igazgató Úr, Varjú Laci és Imi bácsi zsűriztek. Katinka néni és Editke néni szétosztották a finom csoki tortát. Géza bácsi sok-sok fényképet készített a táborról. Az utolsó nap a hazautazással telt. A hat nap alatt sokat túráztunk, hegyet másztunk, nevetgélünk, játszottunk, jól éreztük magunkat.

Köszönjük szépen Katinka néninek, Editke néninek, Imi bácsinak, Varjú Lacinak, Igazgató Urnak, Géza bácsinak és Kalmár Laci bácsinak, hogy vigyáztak ránk és gondunkat viselték.

Kiszely Dominika, 6. osztályos tanuló

Itt szeretnénk megköszönni a Püspökségnek a nagylelkű anyagi támogatást, a pályázat koordinálásban és kidolgozásában pedig Iványi László atya közreműködését és tanácsait.

Lukács László igazgató

HÍREK A KÁRPÁT-MEDENCÉBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érte munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Életét adta egy fiatalért Orbán László kolozsvári egyetemi lelkész

Augusztus 9-én, szombaton este elhunyt Orbán László kolozsvári egyetemi lelkész. A Duna-deltánál volt egyetemistákkal nyaralni, amikor egy fiatalot kellett kimenteni a vízből. A fiatalot sikerült megmentenie, ő maga azonban vízbe fulladt.

Orbán László Kolozsváron született, vallástalanul nevelkedett.

György Balázs akkori káplán szeretete által indult el Isten felé, azután rövidesen megszületett a papi hivatása. Szülei átköltöztek Pécsre, de ő úgy érezte, népéért Erdélyben kell maradnia. Szentelése után Gyimesfelsőlokon és Csíkban volt káplán, azután Rómában végzett családpsztorációs tanulmányokat. Az utóbbi években Kolozsvárott volt egyetemi lelkész.

Gyázmisével egybekötött temetése augusztus 13-án, szerdán 11 órakor volt a házsongárdi temetőben.

Diákjainak megemlékezése a Kolozsvári Egyetemi Lelkészség honlapján olvasható: www.kel.ro.

Magyar Kurír

Egy fogoly levele 1944-ből

1944.

СОЮЗ ОБЩЕСТВ КРАСНОГО КРЕСТА И КРАСНОГО ПОЛУМЕСЯЦА СССР

Почтовая карточка военнопленного
Carte postale du prisonnier de guerre

Кому (Destinataire): Szakálos Máté
Magyarország, Békés megye

Куда (Adresse): Budapest III. k. 6. sz.
(улица, номер, здания, № дома, № п.ч., село, деревня)

Отправитель (Expéditeur): Szakálos Máté
Фамилия и имя военнопленного
Nom du prisonnier de guerre

Москва

Почтовый адрес военнопленного
Adresse du prisonnier de guerre: Posta fiók 62/18

Kedves műüleim testvéreim!
Az októberben írt levelet lapot megkaptam III. hó 12. Újév napján írok háromez lapot. Flamarialból usun tudatom írni minceslap.
Csoholok mindenkít
26 Máté.

PITTI KATALIN ENDRŐDÖN

folytatás a címloldalról

hisz Te vagy az eszköz, a vezető, aki átadod a tudásodat, tehetségedet. Erre 'használ' az Isten. Azért adta a tehetséget.

Onálló estjeimben, hogy mit dalolok, és mit mondok, én választom ki. Hamvas Béla írja: „A boldogságot csak az bírja el, aki elosztja. A fény csak abban válik áldássá, aki másnak is ad belőle. Mert amikor bennünket elküldtek, az útra bocsátó hatalom így szólt: Rád bízok minden embert. Kívétel nélkül mindenkit.

Mi szentesiek vagyunk. Több generációra visszavezetve gazdag gazdálkodó emberek voltak.

Atyai nagyapám agyvérzést kapott, sose tért magához, míg meg nem halt, mert mindent be kellett „önként”szolgáltatni. Elvettek mindenünket. Édesanyám szüleit nem ismerem, mert Mamika akkor 13 éves volt, a két bátyja már fogságba került. A szülők a kicsi lánnyal elmenekültek Dunántúlra, Bodajkra, ahol egy bányában bujkáltak. Amikor az orosz front odaért, a helyiek árulása következtében tömegsírba lőtték őket. Anyukám úgy menekült meg, hogy elszaladt.

Amikor elmegyek Székelyföldre, – oda kell menni tiszta energiáért –, eszembe jut, mit is mondtam Kodály Zoltán róluk: – Ha magyar akarsz lenni, el kell kezdened székelynek lenni! Oda minél többet jársz! Kodály mondta azt is: – Magyar az, aki a magyar kultúra része. Pénzt, vagyont lehet örökölni, de kultúrát nem. Anyyira vagy kulturált, amennyire megszerzed. S továbbmegyek: –Magyarságot sem lehet örökölni. Csak anyyira vagy magyar, amennyire azt megszerzed. Tiszta forrásokhoz kell eljutnunk az imádság erejével!”

Kedves Művésznő és Művész Úr! Isten adjon Önöknek még sok erőt és egészséget, hogy hivatásukat és küldetésüket még sokáig teljesíteni tudják. Köszönjük, hogy itt voltak és megosztották velünk érzéseiket és lelkiségüket. Mi, akik hallottuk, igyekszünk kamatoztatni és a mindennapokban erőt meríteni az áldásból.

Ungvályi János

Egy fogoly, Szakálos Máté levele 1944-ből, melyet orosz hadifogságból írt szüleinek haza, Endrődre. Három és fél évig volt fogoly Kiev városában valamint Tarnica és Briocha tartományban.

Endrőd története

Régi írások alapján összeállították az endrődi tanítók (9.)

1858-ból olvassuk az első hirt arról, hogy az elszaporodott mesteremberek több elkülönített céhekre oszoltak. A szücsök és szabók együtt, a kovácsok, kerékgyártók, asztalosok és bognárok szintén csoportosultak. Mindkét csoport díszes-céhzászlaját – Schiefner plebános áldotta meg. Keresztanyak – „Salaczné Korbuly Ida tésasszony, a tekintetes Kontur Tahy Amália asszonyság valának.”

A jótékonyág anyaga a Vida-féle kórházat sem kerülte el, mert azt olvassuk, hogy két szobával, két kamarával és halottas-házzal nagyobbított.

A Schiefner-féle iskolai építések az 1860. évben kezdődtek meg, amikor is felépült a gyomavégi új iskola több mint 4000 új osztrák forint költséggel (1859-ben cserélték be a régi pengőket az új ezüst forintra). Az első tanítója a helybeli származású Balla Mátyás volt.

A községi előljáróság – „vallásos érzelmeinek kifejezést adandó” – 1861-ben 400 új forint költséggel megújította a lelkeszi épületet és 220 forintért két díszes lobogót készíttetett a templom részére. A tisztszenteselésen a keresztapai tisztart Pintér György bíró és Uhrin Imre másodbíró töltötték be.

A község erőteljes fejlődését rövid időre megállította az 1863. „szükesztendő,” melyről azt olvassuk a régi historiában, hogy „Isten ne adjon többé oly nyomorteljes évet.” Oly nagy szárazság és aszály következett be, hogy a fenyegető éhhaláltól csak nagyobb kölcsön és adomány nyújtásával tudták megmenteni az elképzelhetetlen szükséglet szenvedő lakosságot. A vetőmag sem termett meg. A jószágot vagy elköttyavetyélték, vagy a felvidékre teleltetésre adták „felibe”. A község 800, a plebános 250 egyénnek főzetett naponként levest és osztott ki személyenként félfont kenyert. Ezt közköltegen és adományok gyűjtéséből fedezték. A segélyezés egészen májusig történt. – Az elszegényedett lakosság csak az 1863. évben jött magához, amikor is rendkívül bő termés örvendeztetete meg őket. Még nagyobb termésel és igen magas árakkal köszöntött be a kiegyezés esztendeje 1867.

Ez az év nehéz harcoknak kezdetét jelentette Endrőd község előljárósága és a hitközséget képviselő plebános között.

Az előljáróság tervbe vette, hogy az u. n. tanítói földeket községi kezelésbe és tulajdonba vegyék. Elsősorban az 1837-ben adott 40 hold földet vették előljárósági

határozat értelmében községi művelésbe. A plebános jelentésére – az urbéri ügyek kezelője: „az alispáni bíróság” a földeket az egyháznak ítélte és a plebános kezelésébe adta. A vármegye közgyűlése pedig kimondta, hogy „a község ügy, mint eddig, ezután is fizesse az adót a tanítóföldek után, mert erre magát 1858-ban kötelezte.” Az előljáróság – Uhrin József bíró vezetésével s püspökhöz is fordult, de itt is elutasításban részesültek.

Teljes erővel kirobbant az ellentét 1870-ben, az első iskolai-adó kivetése után. 1869 decemberében ugyanis az 1868. évi népiskolai törvény rendelkezése értelmében megalakult a katolikus iskolaszék és a kiadások fedezetére kivetett 5 százalékos iskolaadó kezelését – a régi hagyományos szokás alapján – a községi előljáróságnál hagyta.

Az előljáróság a beszédett adót azonban nem utalta át a hitközségnek, sőt 1870 szeptember 8-án a képviselőtestülettel határozatilag kimondta az iskolák a községi jellegét, a tanítóföldeket kezelésbe vette, s a tanítókat új választásnak akarta alávetni. Vadász Manó Békés-Csongrád

megyék tanfelügyelője jóváhagyván e határozatot, a községet külön iskolaszék alakítására utasította. – A gyulai megyei iskolaszék azonban feloldotta – hívek fellebbezésére – a határozatot és elrendelte, hogy ezen ügyben az egész endrődi népszavaztassék meg. A községi párt Kovács M. István vezetésével Küldöttségben fordult a Közoktatásügyi Miniszterhez és tőle a községi iskola jóváhagyását kérelmezte. A Miniszter megbízottja és a megyei iskolaszéktől alakított bizottság 1871 augusztusában megszavaztatta a lakosságot, mely 96 szavazat többséggel a katolikus iskola mellett döntött.

Ez az áldatlan küzdelem 1875 végéig tartott, amikor is újra kísérlet történt a községi ismétlődő iskola létesítésére és községi iskolaszék alakításával kapcsolatban, hogy az odiózus 40 hold a felekezeti iskolától „elveendő.” Természetesen a felsőbb hatóságok nem hagyták jóvá e határozatot sem. Ha nem is sikerült az előljáróság terve, az a sajnálatos következménye lett mégis az összeütközéseknek, hogy jövőben község nem azzal a jóindulattal és bőkezű áldozatkészséggel kezelte a hitközség ügyeit, mint másfél századon keresztül.

Az iskolák szaporítását azonban nem akadályozta meg a tusa-kodás. A vármegyei tanfelügyelő felhívására hamarosan szervezés alá kerül a 4., 5. és 6. tanítói állomás. Báró Wodiáner Albert Nagylappon állít 1873-ban új iskolát, de a kocsorhegyi tanköteleseket nem engedi ide járni. 1878-ban felépül az öregkerti (u. n. Timár-féle) iskola is. A hetvenes évek elején 1130 tankötelesből 679 látogatta rendszeresen az iskolákat.

(folytatjuk)

A SZEGEDI FELNŐTTOKTATÁSI ÉS SZAKKÉPZŐ ISKOLA FELNŐTTKÉPZÉST INDÍT A MEZŐBERÉNYI PETŐFI SÁNDOR GIMNÁZIUMBAN

Képzési kínálatunk a 2008/2009-es tanévre:

Gimnáziumi képzés: esti (heti 2-3 alkalom)
ÚJ! levelező (kéthetente 1 alkalom)

Szakképzés vizsgagaranciával:

szociális gondozó és ápoló
pénzügyi-számviteli ügyintéző
számítógép-kezelő (használó)
számítástechnikai szoftverüzemeltető

Jelentkezési határidő: 2008.09.7. Tel.:30/2079-637

Szegedi Felnttktatási
Gimnázium és Szakképző Iskola

GYEREKEKNEK

Mesék, versek...

Adjon nekünk figyelmes szívet

„Jöjj Szentlélek, töltsd el híveid Szívét és gyűjtsd meg bennük szereteted tüzeit!” - imádkozta Pünkösöd ünnepén XVI. Benedek pápa. De nemcsak ekkor hívjuk segítségül a Szentlelket, hanem az iskolaév kezdetén is. A Szentlélek megvilágosítja lelkünket, hogy a hónapokon át tartó közös iskolai munka során Krisztus szeretete vezessen bennünket. Ő a nagy Tanító, aki mindnyájunkat képes rádöbbeneni hivatásunkra, és értékeinkre, amelyekkel megajándékozhatjuk egymást.

Szüleink megvették már a tanszereinket, könyveinket, az órarend is lassan kialakul, miközben bennünk élnek még a nyári vakáció felejthetetlen élményei, a hittantáborok, a kirándulások, a családi és baráti együttlét boldog pillanatai. Ezért is hálát adunk az iskolaév első szentmiséjén. És kérjük a Szentlelket, hogy adjon nekünk bölcs, figyelmes szívet. Tegyen minket szorgalmas, jó magaviseletű, törekvő, odafigyelő diákokká. Az iskolában nemcsak a tananyagot sajátítjuk el, hanem sok más értékkel is gyarapodunk. Ezért kérjük a Szeretet Lelkét, hogy nyissa meg szívünket egymás megbecsülésére, az igazmondásra, a nagylelkűségre, hitünk elmélyítésére, a gyöngék fölkarolására. A hittan és a diákmise is e nagyszerű tulajdonságok

Vasárnap
templomba
indul
az egész
család.

elmélyítésében segítenek minket.

Minden tanévkezdés egyben újratekzés. Tiszta lappal indulunk az új tanévnek. Bármilyen volt az előző iskolaév eredménye, javíthatunk! Igyekezünk olyanná válni, amilyennek Jézus akart, mert életünk nagy iskolájának Ő a célja, és Ő a jutalma.

Finnországba vittük el Békés megye hírét

2008. július 15-23-ig Finnországban jártunk egy nemzetközi diáktalálkozón, ahol 10 békés megyei diák képviselte nemcsak megyénket, hanem Magyarországot is.

A pályázatot a Békés Megyei Önkormányzat írta ki, amely

elnyerésének feltétele diákönkormányzatban végzett munka, illetve közösségi munka volt. Persze nem ártott, ha beszélünk idegen nyelvet is. Nagyon örültünk, hogy mi voltunk a kiválasztottak. Gyomaendrődről Farkasinszki Zita és Mari-

ann vett részt a programban, Hunyát pedig én képviselhettem. Bár ismeretlenként kerültünk be a csapatunkba, az első megbeszélések után új barátokra találtunk egymásban. Csoportvezetőnk Dr. Erdeiné Gergely Emőke volt, aki pót-anyukánként vigyázott ránk.

Imatra egy végtelenül nyugodt, tiszta város, ahol spanyol, portugál, francia, finn és magyar diákok találkoztak. A program nagyon színes volt, érdekes volt megismerni más nemzetek fiataljait. Nem valoltunk szégyent, sőt! Büszkéek voltunk az általunk felállított magyar standra, ami a leglátogatottabb és legnépszerűbb volt. A csoportvezetőnk is elégedett volt velünk, mondhatni büszke volt ránk.

Köszönjük a lehetőséget, hogy képviselhettük Békés megyét. Reméljük a jövőben is lesz lehetősége a békés megyei fiataloknak, hogy hírét vigyék kis országunknak.

Petényi Dóra

AMIT ISTEN EGYBEKÖTÖTT...

2008. augusztus 2-án **Timár Krisztián és Dávid Erika** mondta ki a boldogító igent az endrődi templomban, és közös életükre kaptak áldást Iványi László tb. kanonok, helyi plébánostól. Isten adjon nekik boldogságot egy életen át! Előző számunkban tévesen jelent meg Dávid Erika neve. Ezúton kérjük szíves elnézését.

Szentlelje meg az Isten szívetek szeretetét, és adjon boldogságot egy életen át!

Mint Istennek szent és kedves választottai, öltöszetek magatokra az irgalmasságot, a jóságot, a szelidséget és a türelmet. Viseljétek el egymást, és bocsássatok meg egymásnak, ha valakinek panaszja van a másik ellen.

Ahogy az Úr megbocsátott nektek, ti is bocsássatok meg egymásnak. Legfőként pedig szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteléke.

S Krisztus békéje töltse be szíveteket, hiszen erre vagytok hivatva, egy testben. Legyetek hálásak, Krisztus tanítása éljen benneteket elevenen, s teljes bölcsességgel tanítsátok és intsétek egymást. Az Istennek énekeljétek hálás szívvel zsoltárt, himnuszt és szent énekeket.

Akár mondtok, akár tesztek valamit, tegyetek mindent Urunk Jézus nevében, így adjatok hálát általa Istennek, az Atyának.

Asszonyok, engedelmeskedjétek férjetekeknek, ahogy illik az Úrban.

Férfiak, szeressétek felelősegeteket, s ne bánjatok durván velük.

Kol 3, 12-19

Augusztus 9-én **Uhrin Zoltán és Oláh Margit**, (bal oldali kép) 16-án **Pintyöke László és Lehóczki Rita** (jobb oldali fotó) részesült a házasság szentségében, nászmise keretében.

Július 26-án **Hegedüs Imre és Almási Anett** kötött házasságot az endrődi templomban. Házasságukat Szurovecz Vince pp. káplán, esperes, békésszentandrás plébános áldotta meg.

Trodalmi oldal

Gergely Ágnes: Az ég tetői

Évtizedekig semmi, aztán egyszerre csóstül jönnek. Mint a nádas, körülveszik az embert, zajtalanul. Megülnek körülötte, villognak, mint éjjel a homokszemek.

Azt szokták kérdezni tőlem, hiszek-e a csodákban. Mindenben hiszek, ami ijesztő. A Holt-tengernél, amíg a magyar küldöttség lebegve fürdött a sós vízben, a mérettelen homokdombok előtt ácsorogtam, és vártam, hátha megjelenik egy Kéz a horizonton. Capernaumban figyeltem, talán szárnyuk nő a halászhajóknak, Jeruzsálemben a lábnyomoknak. Semmi sem történt, azaz mégis: a költőtálatkozón, ahol felolvastam, a mikrofonhoz emeltem a fejemet, hogy

belefogjak a versbe, s a nyakszirtemen abban a pillanatban becsipődött két nyakcsigolya közé egy ideg. De tudtam, valójában tüzes vasnyéllal megütöttek, és nem szabad ordítanom. Végigmondtam a verset, egy finom vonású jemenita színésznő héberül is elmondta, a szöveget közben angolul a falra vetítették, hogy mindenki értse. Végül valahogy lejttem az emelvényről, a szállodában rázuhantam az ágyra; másnap tértem magamhoz. 1990 februárja volt, fénylő, sivatagi tél.

Akkor reggel a Hegyi beszéd színhelyére vittek bennünket. A hegyet kicsinynek láttam, s elámultam a nyolcfelé néző templomnál, Juhász Gyula milyen pontosan érzékelte a táj gyöngédségét: „Ragyog a hegy ezüstös glóriában, / A ciprus bűvös illatot lehel, / A hold az ég tetőin vesztegel...” Délelőtt volt, kínzó napfény, a ciprusok messze, de az hogy „vesztegel”, „az ég tetőin vesztegel”, megállította az égitesteket és mozdulatlan fénykört vont a hegyoldalra. A csendben az ablakok mögött ágaskodtunk.

A templomkapuban odalépett hozzám egy svéd költő, szinte lábujjhegyen.

- Hallottam, ahogy tegnap elmondta azt a verset. Maga volt a megtestesült szenvedés.

Bólintottam.

- Elmondaná a verset ugyanígy, a dél-svédországi költőtálatkozón!

- Hogyne mondanám el! Boldogan elmondom.

- Hazamegyek Malmöbe, megbeszélem a többiekkel, és jelentkezem.

- Malmöbe!- kiáltottam. – Van ott egy vöröstéglás várépület!

- Persze hogy van. Járt már arrafelé!

- Sohasem jártam. A háború alatt három képet őriztem a kötetnyem zsebében, egy újságkivágatot a granadai Alhambráról, egy másolatot Cézanne Provence-i tájáról és egy fényképet a malmöi várról. A vár képe színes volt, dombornyomásos. Megfogadtam, ha életben maradok, mindet megnézem.

Három hónap múlva a malmöi vár előtt készült sajtófotón így szólt a képaláírás: „az író megérkezik álmai városába”.

A nagy nyugalomú északi városban többször is felolvastunk. A sárga virágos májusi rétek között tisztára seprert utak húzódtak, ezeken az utakon soha nem kergettek végig senkit. A költők gyűrűjében ott állt a fesztivál két fontos vendége, az angol Kathleen Raine és az amerikai John Ashbery. Nemigen mutatkoztak együtt, Raine apró volt,

ősz hajú, pirosposzsgás és folyton lobogó (később megtudtam, hogy anyai ágon skót), Ashbery langaléta, loboncos, henye testtartású és vontatott beszédű, mint aki sejtí, hogy ügyis figyelnek rá. Kathleen bejárta Indiát, Blake-ről és Yeatsról írt könyvet, a neoplatonizmusról tanulmányt; tőle hallottam először, hogy a kereszt rokona az életfának. A találkozó idején írta Poppy-flower (Pipacs) című versét, és a mező virágáról ez jutott eszébe:

Ma Perziában hegység rendített meg embertömegeket, cseppet sem nagyobb gonddal, mint hulló szirmokat, vagy galaxisok csillagait-hát kik vagyunk mi annak a Jelenlétnek, amelynek nagy és kicsiny, sok és egyetlenegy csak azonosság, és semmi, és minden!

Az amerikai költő The Instruction Manual (Használati utasítás) című híres leíró költeményével lépett a színre. A fiatalkori, 1955-ös költemény feltehetően saját tapasztalatra épül, a pályakezdő Ashberynek kézikönyvet kell írnia egy fém helyes felhasználásáról, az unalmas kézirat fölött kinéz az ablakon, és Guadalajara mexikói várost képzeli el, a rózsaszínű virágok városát, amelyet sohasem látott. Milyen lehet a sétány, a város főtere, ahol a zenekar éppen Rimszkij-Korszakov Seherzadéját játssza!

Párok sétálnak, mindenkin vakációhangulat. Legező, a parádé élén, jólvasalt polgár mélykék öltönyt visel. Fején hófehér kalap, azonkívül bajusza van, melyet megnyíratott az alkalomra. Szeretett felesége fiatal és csinos, vállkendője virágos, rózsaszín és fehér.

Papucs lakkbőr, amerikai divat, kezében legyező, szerény asszonyka, nincs inyére, hogy a tömeg nagyon lássa az arcát.

De mind úgy el vannak foglalva a maguk feleségével vagy kedvesével,

nem hinném, hogy a bajszos ember feleségét itt észreveszi valaki.

A vers végén a költő visszatér a használati utasításhoz.

- This is not poetry! - toporzékol Kathleen a színház előtt. – Ez nem költészet!

Szótlatlan nézem. Angol, és toporzékol! (De hát anyai ágon skót.) Magam mindig gyanakodtam a felsorolások költészetre, a zuhogtatott sorokra. Hiányzik belőlük, amit körülírnak. Habár ki tudja! Lehet, hogy Guadalajara, a rózsaszínű virágok városa is rejt magában annyi megrendülést, mint Perzsia, a hegyi földrengés, amelyet hulló pipacs-szirmok idéztek föl egy angol kertkapuban.

A találkozó utolsó estjén minden meghívott felolvas. És akkor, ahogy a mikrofonhoz emelem a fejemet, hogy belefogjak a versbe, egyszerre ott a tüzes vasnyél a nyakszirtemen. Nem ordítok fel, végigmondom. A búcsúkoccintásra nem megyek el. Tántorgok az utcán, világos van; Észak-Európa, fehér éjszakák.

- Miért nem ment el a többiekkel!- kérdezi mögöttem egy hang.

- Rosszul vagyok.

- Tegye le a holmiját a kapualjban- mondja a hang. - Oda, arra a biciklire. Meg fogom gyógyítani. Mutassa, hol fáj.

A nyakcsigolyámat mutatom, a tarkómat. Nem fordulok hátra. Ujjakat érzek a koponyámon, erőteljes, nyugodt kézmozgást. Néhány perc múlva kiáll az idegből a fájdalom. Előni a fáradtság, mintha követ törtem volna.

- Hogy köszönjem meg! Kicsoda ön!

- Svéd vagyok, és grafikusművész. Évekig dolgoztam japánokkal egy közösségben.

- Tőlük tanulta! Megmondaná a nevét!

- Sosem kell tudnunk annak a nevét, aki segít rajtunk.

A szálloda előtt kábultan nyújtom a kezemet. Mélyen alszom aznap, de előbb hanyattfekszem a padlón, ahogy névtelen jötevőm a lelkemre kötötte. „Mindig érezni kell a föld erejét.” Éjfélkor is világos van; nincs benne semmi ijesztő. A hold az ég tetőin vesztegel.

2005.június- 2008.május

Gergely Ágnes – Kossuth-díjas költőnk- két kötettel is jelentkezett a könyvhéten. A Tigrisláz új, izgalmas Tíz óra a magyar versfordításról; míg Dylan Thomas Az író arcképe kölyökkutya korából c. művének fordítását háromszor is (1959; 1989; 2008) kiadta az Európa Kiadó.

Ízes Ízek

Szeptember

Káposztába rejtett sertésborda

Egy fej káposztát csikokra szelünk és sós vízben megfőzzük. Sertésborda szeleteket kiverünk, besózzuk és margarinban pirosra sütünk. Tűzálló tálat kikenünk margarinnal, és a káposztát és a hússzeleteket rétegeljük, felül káposzta legyen. A hús pecsenyelevét tejföllel összekeverjük, az egész tetejére öntjük és pirosra sütjük. Rizzsel tálaljuk.

Seidl Ambrus

Hájas kiflire éhes? Endródi hájas kifli, káposztáslepeny... stb. sütését kelt tésztából és egyéb, tájlagjellegű sütemények készítését vállalom. Telefonszám: 06-66/284-155; 06-20/770-87-80

FENYŐ FŰRÉSZÁRU

deszkák, OSB lapok, lécek, kerítéslécek, pallók, szegőlécek, gerendák, lambéria

TŰZIFA

bükk, tölgy, akác, akácfaoszlop

KAPUFA BT. Gyomaendrőd, II. ker. 467.
06/70 513-95-14
A kondorosi úton, a vásártér után

„ SZONDER „

Kereskedelmi és Szolgáltató Kft

Cipőtalphézés gyártás

Kéreg forgalmazás

Üzem: 5502 Gyomaendrőd Fő út 81/1

T/Fax: 06-66 386-037

Mobil: 06 20 451 1944

METÁL STOP KERÉKPÁR ÉS SZERELVÉNY ÜZLET

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz

Tornádó elektromos kerékpárok

Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,

Csővek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,

Háztartási kisgépek, szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók

GYOMAENDRÖD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44.

Tel.: (66) 386-909

**Hitelreható! Minden kerékpárhoz
értékes ajándékot adunk!**

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédél összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.800-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

Műanyag ajtók, ablakok, téli kertek

Németh Nyílászárógyártó
és Forgalmazó Kft.

5502 Gyomaendrőd,

Fő út 81/1

Tel/Fax: 66/386-328

MŰHOLDAS, FÖLDI ÉS WiFi antennák

Digitális műholdvevő már
14 900 Ft-tól

UPC Direct
NÉZZÜK A MINŐSÉGET

Széles választékkal és kedvező árakkal
várjuk az érdeklődőket.

Telemax Távközléstechnika
Békéscsaba Gyóni G u. 6. Tel.:66/442-755

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

családja

HUNYA ELEKNÉ SZILÁGYI MAGDOLNA, aki Hunyán élt, augusztus 15-én 86 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: rokonok és hozzátartozók.

DINYA LÁSZLÓNÉ ALT MÁRIA, aki Endrődön élt, július 31-én 76 évesen hosszú súlyos betegség után elhunyt. Gyászolják: férje, fia és családja, rokonok, barátok.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik szeretett feleségem, édesanyám – DINYA LÁSZLÓNÉ ALT MÁRIA - temetésén részt vettek, fájdalomukat enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Híába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

HORNOK EDE ISTVÁN, aki Gyomán élt, aug. 22-én 84 éves korában hosszú betegség után elhunyt. Gyászolják: felesége és

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Megemlékezés

UHRIN MIHÁLY

1908-1963

születésének évfordulóján szeretettel
gondolnak rá gyermekei:

Mihály, Klára, Ernő.

Áldott emlékét tovább őrzik unokái:

Mihály, Ernő, Viktor, Éva, Tamás,

Eszter és nyolc dédunokája.

Az endrődi Katolikus Központi Temetőben kriptasírhelyeket lehet vásárolni. További információ a plébánián hivatalos időben személyesen, vagy a 66/283-940-es telefonszámon.

Az endrődi katolikus temetők takarítását, karbantartását támogathatjuk adományok felajánlásával:

Készpénzbevitel az endrődi plébánián hivatali időben (munkanapokon 8-12), vagy az Endrődi Szent Imre Egyházközségért Közhatalmú Alapítvány számlájára befizetéssel vagy átutalással. Számlaszámunk: 53200015-10003231 Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Fényképalbum

SACRAMENTUM Temetkezés

Gyomaendrőd (Gyoma), Bajcsy-
Zs. u. 117.

Fiókiroda: Endrőd, Endrődi u. 9.

Állandó ügyelet: 06-30/696-71-17

„Szüreti bál a kulturban... 1955”

A koszorút fogja: Szakálos Tibor és Oláh Mária

SZENT ISTVÁN-NAPI ÜNNEPSÉG

Ebben az évben is már a hagyománnyá vált lovasfelvonással kezdődött az augusztus 20-i program. Az új kenyeret a Szent Imre templomtól az Erzsébet ligetbe helyi lovasok, fogatok kísérték. Földesi Zoltán országgyűlési képviselő ünnepi beszédét követően Iványi László tb. kanonok, endródi plébános megszentelte az új kenyeret, majd Várfi András polgármester ünnepélyesen megszigte, és szétosztotta. Ezt követően helyi fellépők mutatták be műsorukat: Őszidő Nyugdíjas Klub, Rumba Táncklub, Uhrin Benedek, Városi Alapfokú Művészetoktatási Intézmény. Az est végén az Akantis Old Boys együttes gondoskodott a jó hangulatról.

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

Szeptemberi ajánlataim:

- festékárak: Trinát, Cellkolor, Dűfa, homlokzattfestékek, belső falfestékek, csempe ragasztók, glettek, hígítók, ecsetek, hengerek
- szivattyúk, szórófejek, tömlők, csatlakozók
- fűnyírók, bozótívágók, kéziszerszámok
- gázegők, bográcsok, faszén
- szegek, csavarok, kerítés drótok
- műanyag kukák, alu létrák
- vegyszerek, permetezők
- védőfelszerelések, kesztyűk
- szőnyegek, asztalterítők
- virágládák, virágcserepek, növénytápok
- elektromos barkácsgépek

Várom kedves vásárlóimat!

FARKAS MÁTÉ

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endródiek Baráti Köre Egyesület *

Főszerkesztő: Iványi László * Szerkesztőség címe: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 1. Tel., Fax: (66) 283-940 (20) 9457-843 varosunk@gmail.com *

Szerkesztők: Cs. Szabó István, Márton Gábor, Polányi Éva, Sóczó Géza, Szonda István, Várfi Péter *

Felélős kiadó: Vaszkó András * Megjelenik minden hónap első hétfőjén, Interneten minden hónap elsején *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: (70) 566-39-88

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: varosunk@gmail.com